

Indhold

INDLEDNING	1
HVAD SIGER LOVGIVNINGEN	2
DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG	3
- BARNESYNET	3
- DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV	3
- LEGEN	4
- LÆRING	4
- BØRNEFÆLLESSKABER	4
- PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ	5
- FORÆLDRESAMARBEJDE	5
- BØRN I UDSATTE POSITIONER	5
- SAMMENHÆNG I OVERGANGENE	6
DE 6 LÆREPLANSTEMAER	6
1. ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	6
2. SOCIAL UDVIKLING	7
3. KOMMUNIKATION OG SPROG	8
4. KROP, SANSER OG BEVÆGELSE	9
5. NATUR, UDELIV OG SCIENCE	10
6. KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB	12
MÅL FOR SAMMENHÆNG MELLEM LÆRINGSMILJØ OG BØRNS LÆRING	13
EVALUERINGSKULTUR OG DOKUMENTATION	13
DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ	13
INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET	14
ÅRSJUL FOR INSTITUTIONEN	14
FORÆLDREBESTYRELSE	14
KOMMUNALE INDSATSOMRÅDER	15
- SPROG	15
AFSLUTNING	15

Indledning

Baggrunden for ny dagtilbudslov, som trådte i kraft d. 1. juli 2018, er en politisk aftale: Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fælleskabet, indgået i juni 2017. Aftalen handler om et kvalitetsløft på dagtilbudsområdet med et særligt fokus på tre hovedtemaer:

1. Øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier
2. Bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv
3. Høj kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse

De centrale temaer realiseres gennem dagtilbudsloven og en styrket pædagogisk læreplan. Lovændringen omfatter mange nye elementer, bl.a. et fælles pædagogisk grundlag, etablering af læringsmiljøer hele dagen, etablering af evalueringskultur, sammenhænge i overgange, samarbejde med lokalsamfundet m.m. Derfor følger det også af de nye regler, at arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan først skal være fuldt implementeret d. 1. juli 2020.

Dette dokument er tænkt som en ramme for at sikre, at man kommer omkring de temaer, man er forpligtiget på som daginstitution. Dokumentet er tænkt som et fleksibelt dokument, som løbende tilpasses de ændringer og krav, der måtte komme, og dermed blive et meningsfuldt arbejdsredskab.

Hvad siger lovgivningen

Nedenfor er beskrevet lovgivning på forskellige niveauer. Det er et forsøg på at give et overblik over – eksempler på, hvordan begreber som børns trivsel, læring, udvikling og dannelse bevæger sig fra makroniveau til mikroniveau, og hvordan de forskellige niveauer griber ind i hinanden og hænger sammen.

Internationalt

[FN's Børnekonventionen af 1989](#)

Nationalt

[Dagtilbudsloven af 2018](#)

Kommunalt

[Mosaikken](#)

Lokalt

Link til institutionens hjemmeside,
værdigrundlag...

FN's Børnekonvention

Kilde: [Børnerådet](#)

Børnekonventionen blev vedtaget d. 20. november 1989 på FN's generalforsamling. 196 lande i verden har tiltrådt Børnekonventionen, og den er dermed den mest udbredte menneskerettighedstraktat. Børnekonventionen gælder for alle under 18 år i Danmark, uanset hvor i verden de kommer fra. Konventionen tager udgangspunkt i barnets bedste for at sikre deres grundlæggende rettigheder.

FN's Børnekonvention fastslår, at børn altid skal inddrages og høres i overensstemmelse med deres alder og modenhed, når der træffes beslutninger, der har betydning for dem. Det er Børnerådets opgave at overvåge og vurdere, om denne og andre bestemmelser i konventionen overholdes i Danmark.

Dagtilbudsloven

Kilde: [Børne- og Socialministeriet](#)

Dagtilbudsloven sætter de overordnede rammer for dagtilbudsområdet.

I dagtilbudsloven finder du dagtilbudsområdets formål, regler for optagelse, tilskud og forældrebetaling i dagtilbud – og meget mere.

Mosaikken

Kilde: [Mosaikken](#)

Mosaikken er en håndbog til alle medarbejdere i Morsø kommune, der arbejder med børn og unge. Håndbogen er opbygget med en række dokumenter – en mosaik, som alle tager udgangspunkt i Morsø kommunes børne- og ungesyn. Håndbogen er således samtidigt en beskrivelse af Morsø Kommunes sammenhængende børnepolitik.

Institutionens Fribørnehuset Øster Jølby.

logo

Alle dagtilbud skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan, som skal udgøre rammen for alle børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Ligeledes skal institutionens værdigrundlag tage afsæt i lovgivningens krav og retningslinjer. UNDER UDARBEJDELSE!!!!!!

Et af Børnekonventionens grundlæggende principper er at ”alle børn har ret til at lære og udvikle sig sammen med jævnaldrende i nærmiljøet uanset deres kognitive, sociale og emotionelle forudsætninger”. Dette afspejles i Formålsbestemmelsen § 7 i Dagtilbudsloven, der beskriver formålet for dagtilbuddene, og hvad der generelt skal være kendetegnende for dagtilbuddenes arbejde. Det vil sige at formålsbestemmelsen skal være retningsgivende for alt arbejde, der foregår i dagtilbuddene.

Mål og visioner beskrevet i Mosaikken er bærende værdier og dannelsesidealer i daginstitutionernes arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan, ligesom der er en sammenhæng til centrale elementer i formålsbestemmelsen for dagtilbuddene.

Udmøntning af Mosaikkens mål, visioner, børne- og unge synet samt det teoretiske grundlag, understøtter fælles sprog og retning men også den forståelse og tilgang, der er beskrevet i det fælles pædagogiske grundlag med de 9 tematikker samt den enkelte institutions værdigrundlag og pædagogiske læreplan. (dagtilbudsloven § 8, stk. 2)

Det fælles pædagogiske grundlag

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag og skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. (§8, stk. 2)

For hver af de 9 tematikker i det pædagogiske grundlag beskrives *1-2 retningsanvisende praksiseksempler*, hvordan det kommer til udtryk i pædagogisk praksis/daglejerens praksis.

- Barnesynet

Det at være barn har værdi i sig selv (§8, stk. 2)

- Morgen i vuggestuen flere børn er mødt ind. Der bliver uro mellem børnene. Pædagogerne deler børnene op i flere rum. Hvilket gør at både de mindste og ældstes behov bliver mødt. Fx de store kan tumle og de små kan lege stille på gulvet.

- Vi følger barnets behov og interesser eks. et barn kommer ofte i mange konflikter på legepladsen. En pædagog tilbyder barnet at gå med om på terrassen og feje, sammen med et barn mere. Her flytter vi barnet fra konflikten og tilgodeser barnet og dets behov.

- Dannelse og børneperspektiv

Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Barnet skal inviteres til at være aktiv deltagende og være medskaber af sin læreproces. (§8, stk. 2)

- Leg på legepladsen – børnene bliver spurgt om de vil med om til rutchebanen, ned på jordbakken, eller blive på legepladsen ved vuggestuen.

- Vi sidder ved bordet og er næsten færdige med at spise. Den voksne spørger på skift børnene hvad de gerne vil lege når vi går fra. Et barn taler af gangen og resten lytter. Inden vi går fra opfordrer vi børnene til at gå ud til madmor og sige tak for mad.

- **Legen**

Legen har en værdi i sig selv og er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen skal nogle gange støttes, guides og rammesættes for at alle børn kan være med, og legen udvikler sig positivt. (§8, stk. 2)

- Formiddag: børnene peger på højtaleren, pædagogen sætter musik på. Børnene danser og rokker til musikken. På eget initiativ tager børnene hinanden i hånden og danser i rundkreds.

- Det er morgen i børnehaven, en voksen har ryddet op på stuen og sat stole ud i gangen. (som skal i kælder) 4 børn leger på stolene, den ene er læreren og de andre børn på stolene er elever, de har en rolleleg hvor læreren irrettesætter eleverne når de ikke opfører sig ordentligt. En voksen observere legen og da der er ved at opstå konflikt i legen, træder den voksne med i legen og udvikler legen med teater og får derved fastholdt børnene i legen, i en rum tid.

- **Læring**

Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte og spontant opståede aktiviteter, i rutinesituationer m.m. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. (§8, stk. 2)

- Læring på tur. Spontane samtaleemner. Børn på tur i klapvogn vi snakker om dyr vi ser, lastbiler/biler. Vi mærker gruset, der får klapvognen til at bevæge sig. Solen der varmer og blæsten der bider i kinderne, osv.

- Efter påskeferien ser børnene "nye" træer på legepladsen. De var i løbet af ferien sprunget ud med grønne blade. Det resulterede i en god snak med børnene om årets gang, forårstegn osv.

- **Børnefællesskaber**

Leg, læring og dannelse sker i børnefællesskaber - alle børn skal opleve at være en del af et fællesskab, og blive lyttet til og respekteret. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet. (§8, stk. 2)

- Barn leger udenfor på balancebom, med en voksen i hånden. Flere børn og en pædagog mere kommer til. Der ventes på tur.

- Det er eftermiddag på legepladsen, 2 drenge har taget et gammelt juletræ med op på rutsjebanen. de rutsjer ned og løber op igen og rutsjer igen osv. Flere børn observere legen og søger en voksen da de gerne vil være med i legen. Pædagogen griber børnenes interesse om at være med og går med op på rutsjebanen. Alle børnene rutsjer nu sammen og leger i en rum tid.

- Pædagogisk læringsmiljø

Der skal hele dagen være et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Læringsmiljøet tilrettelægges, så det tager hensyn til såvel det enkelte barn som børnegruppens sammensætning, forudsætninger, interesser og behov. (§8, stk. 3)

- Spise situationer – børnene ved hvor deres pladser er, de kravler selv op. De lærer at spise selv, bestemme hvad de vil have at spise.
- Bleskift: Et barn skal have skiftet ble, pædagogen beder barnet om at tage sine bukser, underbukser og ble af, og smide bleen i skraldespanden. Herefter spørger pædagogen barnet, om det vil prøve at tisse på toilettet. Efterfølgende, kravler barnet selv op på puslebordet og får en tør ble på.

- Forældresamarbejde

Det skal fremgå, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældre om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, både arrangementer der har til formål at styrke det sociale sammenhold og relationer blandt børn og forældre samt fora hvor børns læring bliver sat på dagsordenen. (§8, stk. 6)

- Vi vil blive bedre til at få meldt aktiviteter ud både før og efter aktiviteten. Forældrene får indblik i barnets hverdag og kan snakke med børnene og pædagogerne om aktiviteterne.
- Det er vigtigt for os at alle børn bliver afleveret ordentligt. Hvis et barn har behov for at blive afleveret på skødet så gør vi det, og støtter børn og forældre i at det er okay.

- Børn i udsatte positioner

Alle børn skal udfordres og opleve mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter. Alle børn skal mødes med positive forventninger og opleve at være en betydningsfuld del af fællesskabet. (§8, stk. 5)

- Vi sidder ved bordet i mindre grupper, hvor børnene føler sig trygge. Børn med sproglige vanskeligheder bliver hørt i samme grad, som de andre børn, både i forhold til sangvalg og aktiviteter efter maden.
- Eftermiddag på legepladsen, et barn leger i periferien og søger ikke de andre børn, hvilket det ofte ikke gør. Den voksne sætter vandleg i gang, og opfordrer barnet til at være med i legen med de andre børn. I aktiviteten er den voksne en aktivtdel at legen og forsøger hele tiden at skabe et fællesskab med de andre børn.

- Sammenhæng i overgangene

At skabe sammenhæng handler bl.a. om at understøtte børns personlige og sociale kompetencer, få positive erfaringer med at indgå i børnefællesskaber, pirre til nysgerrighed, give lyst til at lære og få mod på nye oplevelser – men også at gøre overgangen tryk og genkendelig. (§8, stk. 6)

- Overgang fra hjemmet til inst om morgen - de små er længst inde, hvor det ikke er et gennemgangs rum, dette giver en rolig morgen for de mindste i vuggestuen.

- Kæmperne bruger en del af det sidste år på at gøre dem klar til at starte i børnehaveklassen, forstået på den måde at de bliver robuste, omstillingsparate kan fordybe sig og begå sig socialt, være nysgerrige på verden og kunne tage initiativ, og være selvhjulpne.

De 6 læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljø og børns læring.

Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse indenfor og på tværs af de 6 læreplanstemaer. (§8, stk. 2 og 4)

Til at vise hvordan målene er tænkt ind læringsmiljøet og hvordan læreplanstemaerne understøtter hinanden på tværs, fordeles de 6 læreplanstemaer på to eksempler hvor læringsmiljøet er rutinesituationer, to eksempler hvor læringsmiljøet er børneinitierede lege og to eksempler hvor læringsmiljøet er vokseninitierede aktiviteter. Hertil anvendes ”læreplansblomsten”.

Til at vise mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring anvendes data fra kompetencehjulet.

1. Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette sker på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *alsidig personlig udvikling* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

Pædagogen igangsætter en leg, som alle børn kan være en del af. Det er vigtigt at de børn der har svært ved at være i sociale fællesskaber får mulighed for at være aktivt deltagende i legen. Det er den voksnes rolle at støtte de børn der har det svært .

2. Social udvikling

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *social udvikling* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Alsidig personlig udvikling

Kultur, æstetik og fællesskab

Børnenes leg bliver præget af deres individuelle kulturelle normer og værdier, men dog er alle lige i legen.

Børnene fordyber sig i legen, og legen bliver ved i en rum tid. Hvert bidrag anerkendes hvilket styrker børnenes engagement og deltagelse. Det enkelte barn udforsker egne potentialer via legen.

Social udvikling

Der leges vandleg på legepladsen, hvor flere børn interagerer. fællesskabet udvikles efterhånden som flere børn kommer til. Børnene danner relationer på tværs af alder og køn. I legen tilgodeses de forskellige ressourcer som hvert barn kan bidrage med.

Vandleg på legepladsen Læringsmiljø: Børneinitieret leg - børnehave

Børnene bruger uderummet til deres leg. De inddrager naturens elementer og materialer i legen.

Børnene kommunikerer gennem legens elementer/processer. Der bliver talt om mudder, koldt vand, vådt tøj, vandplask osv. Alle børns sproglige behov og ideer tilgodeses i fællesskabet.

Natur, udeliv og science

Børnene bruger aktivt deres krop og er hele tiden i bevægelse på mange forskellige måder, de mærke det kolde vand, konsistensen af mudderet, drikker vandet, mærker tøjet der bliver vådt osv.

Kommunikation og sprog

Krop, sanser og bevægelse

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

Pædagogens rolle når børn selv igangsætter legeaktiviteter er at observere legen

- Er alle børn med?
- Rolle fordeling
- Legens udvikling
- Går legen i stå, understøtter og videreudvikler pædagogen

3. Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *kommunikation og sprog* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Alsiddig personlig udvikling

Kultur, æstetik og fællesskab

Social udvikling

Natur, udeliv og science

Kommunikation og sprog

Krop, sanser og bevægelse

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

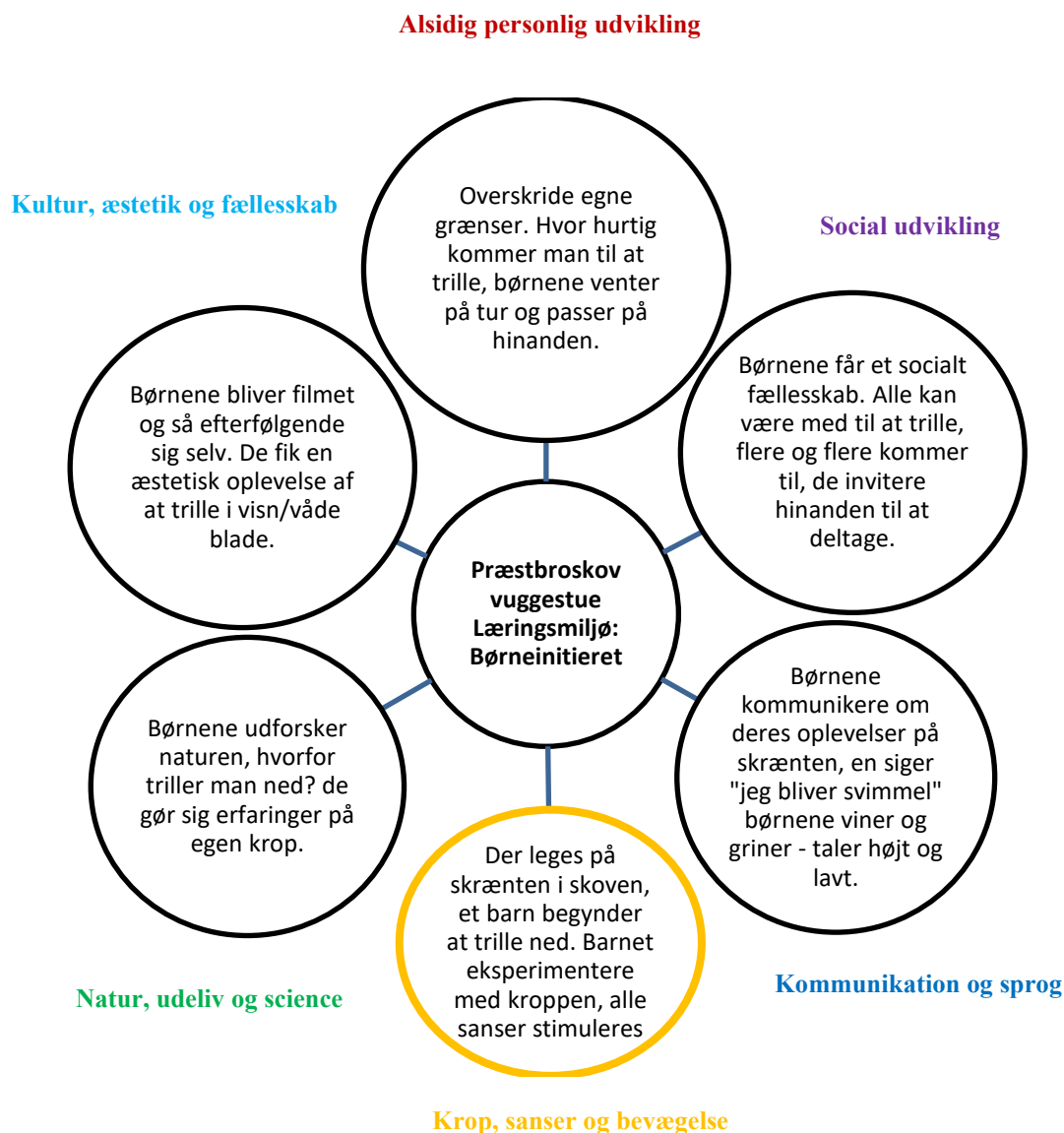
Pædagogerne støtter børnene i at kommunikere med hinanden under spisesituationen. Pædagogen har øje for at alle børn kommer til orde og bliver hørt. Da måltidet er en rutine situation skal pædagogen hverdag have fokus på at støtte og guide børnene i at kommunikere og bruge sproget.

4. Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *krop, sanser og bevægelse* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

- Pædagogen skal være bevidst om at vise vejen for børnene, eksempelvis at turde trille ned ad skrænten sammen med børnene, være en aktiv deltager i aktiviteten.

- Pædagogen skal være opmærksom på at understøtte de børn der ikke på eget initiativ vil deltage i aktiviteten, og skabe et spændende og attraktivt læringsmiljø hvor børnene får lyst til at deltage – og evt udforske det på egen hånd en anden gang.

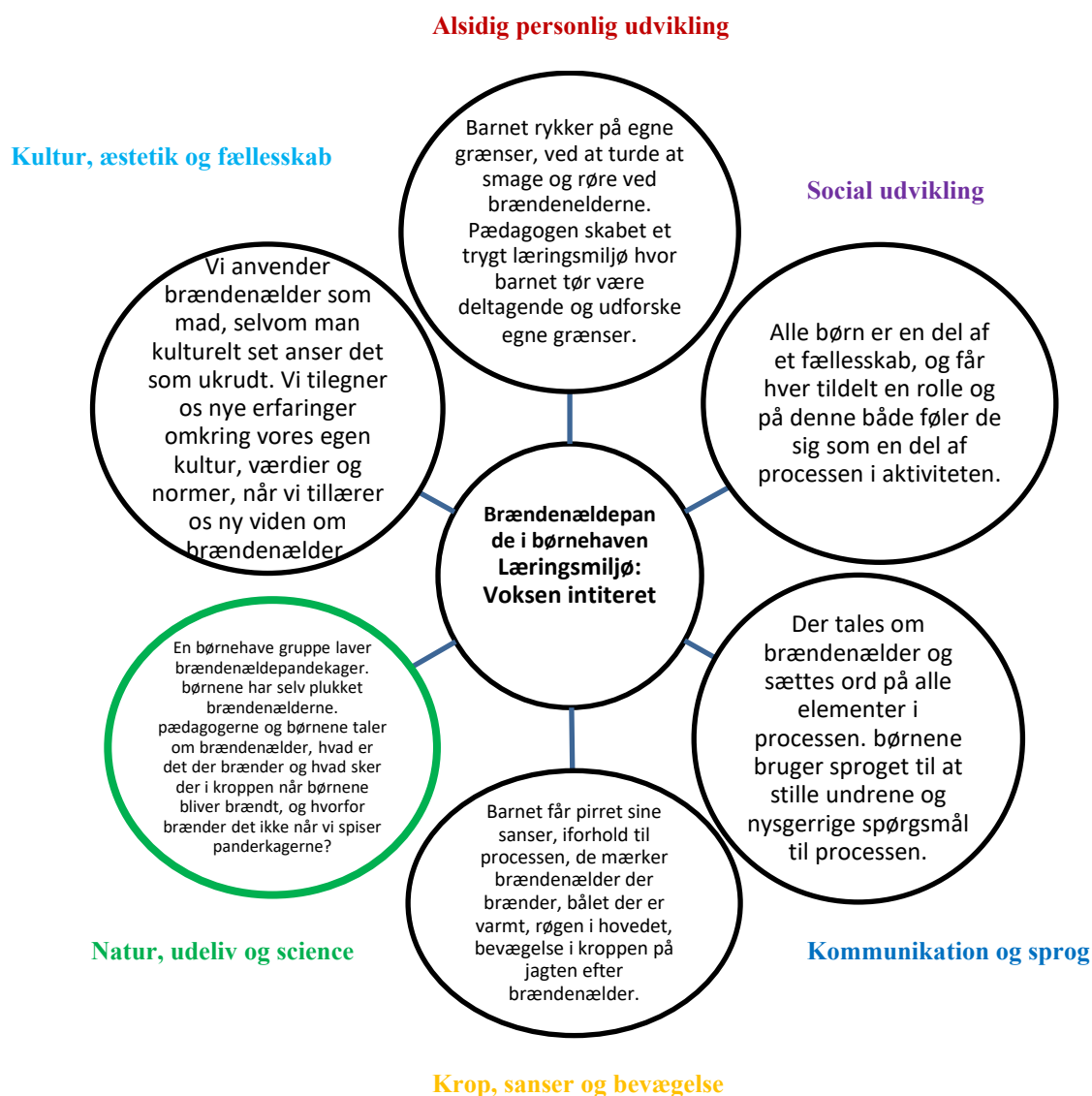
5. Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *natur, udeliv og science* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

Pædagogerne er optaget af at inddrage naturen i aktiviteten, det er vigtigt at pædagogerne går foran børnene og viser at aktiviteten ikke er farlig. De er opmærksomme på at pirre børnenes nysgerrighed så børnene får lyst til at udforske naturen. I dette eksempel sker det via de brændenælder der skal plukkes og senere bruges til pandekager. Pædagogerne er bevidste om at forklarer børnene, om de forskellige ting de finder i naturen. Eks

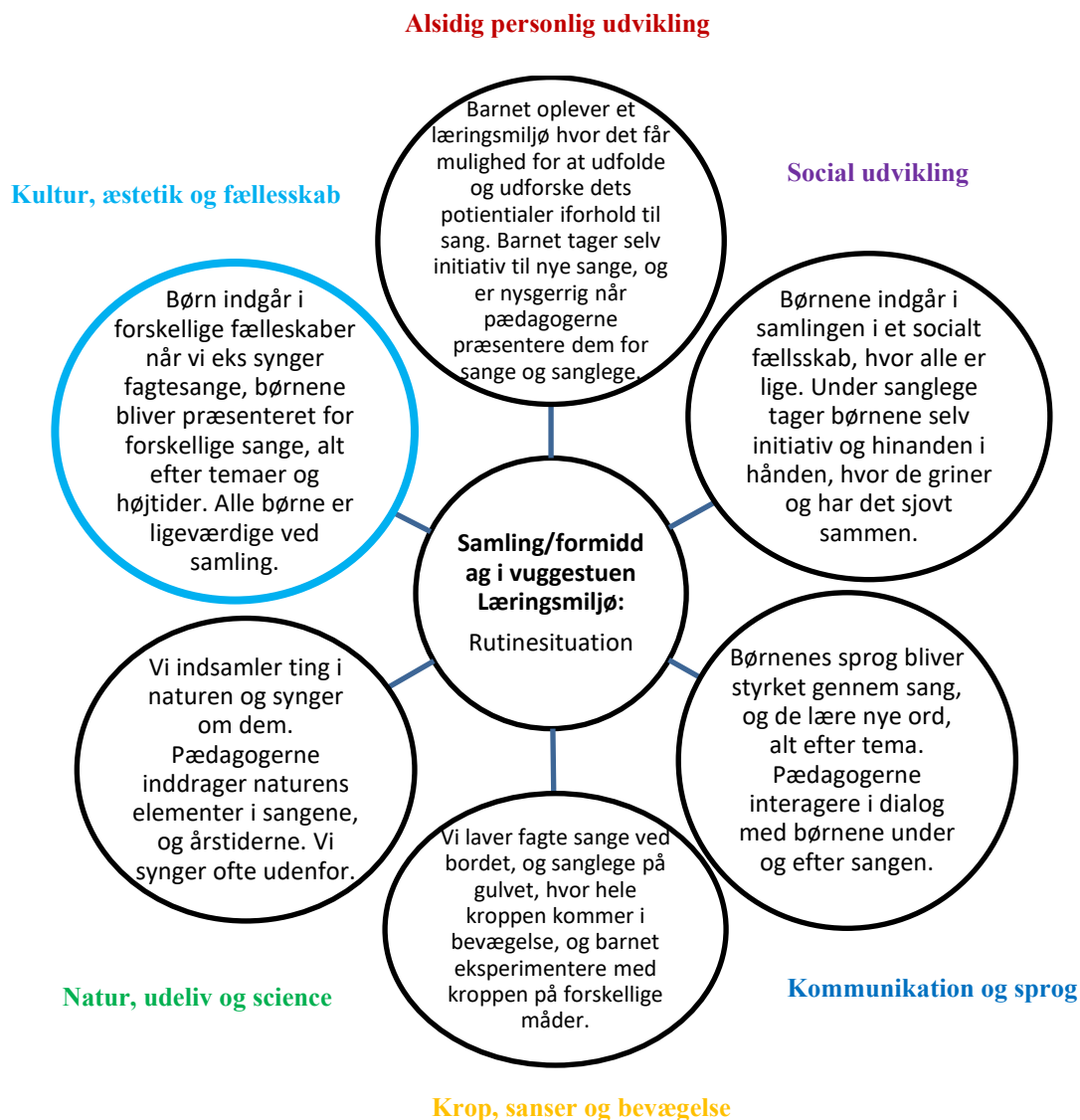
- Hvad de kan bruges til?
- Hvad kan spises og hvad kan ikke?
- Hvad hedder de forskellige planter og dyr, og hvor finder man dem henne?

6. Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *kultur, æstetik og fællesskab* sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

Pædagogens rolle er at få alles kulturelle baggrunde og traditioner i spil under samlingen, eks ved at sætte ord på, eller bruge bøger og sange.

Endvidere har pædagogen for øje at alle børn bliver hørt, i samlingen og er ligeværdige deltager.

Pædagogen stimulere børnenes fantasi og nysgerrighed ved at præsenterer dem for forskellige

aktiviteter i samlingen, heraf nye sange, nye sanglege, bøger, rim og remser.
I rutinesituationer som denne ser vi ofte at børnene med støtte fra den voksne efterhånden mestre nye ting.

Mål for sammenhæng mellem læringsmiljø og børns læring

Et mål er at det pædagogiske læringsmiljø udvikles og i høj grad indbyder børn til læring hele dagen i alle de fora dagen byder på.

Beskriv hvordan I observerer børnenes udbytte af jeres pædagogiske læringsmiljøer, og hvordan I arbejder med at udvikle deres læringsmiljøer, så de understøtter, at børnenes får mulighed for at udvikle og lære det som forskning og teori beskriver for en given alder.

Børnehaven - forskellige legestationer rundt omkring i huset

Evalueringskultur og dokumentation

I dagtilbuddene skal der etableres en evalueringskultur. Hermed forstås at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

- Beskriv hvilke metoder I benytter jer af.
- Beskriv hvordan disse anvendes systematisk.
- Beskriv hvordan de har været med til at udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

(§9, stk. 2 og 3)

- *SMTTE model*
- *Skema til handling.*
- *Blomsten*
- *3 mdr samtale i børnehaven*

Lillemøder – p-møder

Vi er blevet bevidste om vigtigheden i at turde bede om hjælp – faglig stolthed skal glemmes for det er barnet frem for det pædagogiske personale.

Bringer os selv på banen som fagpersoner – det at turde at bringe sig selv i spil.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal indtænkes i arbejdet med den pædagogiske læreplan og med etablering af de pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Giv 1-2 retningsanvisende eksempler på, hvordan I har inddraget barnets/børnenes stemme, og hvordan det har medvirket til at justere i det enten det fysiske, psykiske og/eller æstetiske børnemiljø.

Hvilke tiltag har det givet anledning til? (§8, stk. 7)

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrages lokalmiljøet i arbejdet med etablering af det pædagogiske læringsmiljø for børn. Eksempler på aftaler og tiltag. (§8, stk. 6)

Vi er et hus der bruger meget tid ude af huset. Hver mandag er gruppedag – hvilket betyder at alle børn har deres egen madpakke med, så vi alle kan komme ud at huset og ikke skal nå hjem til en bestemt tid. – på tur dagene er vi oftes på gåben i lokal området. Dette kan for et eksempel være.

- Præstbro skov.
- Legepladser i området
- Grønne områder
- En gå tur rundt i byen – ud i det blå hvor vi ser hvad der sker.

- Til jul går vi lucia på ansgarhjemmet, og synger julesange sammen med beboerne.
- Til påske inviteres vi til hygge på efterskolen med efterfølgende spisning. (Galtrup)
- Juletræ hentes hvert år ved Erslev købmand
- bibliotek

- teater

- fællestur – leggind – præstbro

Galttrup hallen

- friskolen – morgensang - ser deres teater. Og omvendt
- kirke koncerter
- skov
- strand

- Årlig bondegårdstur hos Søren Velling. – og evt. hos forældre

Årshjul for institutionen

Her kan indsættes institutionens årshjul for at give et overblik over de opgaver og grundlæggende aktiviteter der arbejdes med fra år til år.

Forældrebestyrelse

Forældrebestyrelsen skal inddrages i udarbejdelsen af, evalueringen af og opfølgningen på det pædagogiske arbejde. Forældrebestyrelsen skal ligeledes inddrages i arbejdet med at skabe gode og sammenhængende overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til tidlig SFO/skole. (§15, stk. 1 og 2)
Beskriv status og erfaringer.

4 gange om året er der forældreråds møde, her bliver rådet fortalt om det pædagogiske arbejde og hvilke overvejelser vi gør os i Fribørnehuset.

Kommunale indsatsområder

- Sprog

Som en del af det kommunale indsatsområde *Børns sprogudvikling og sprogtilegnelse* har der været iværksat forskellige tiltag fx dialogisk læsning, sprogvurderinger af alle børn, fart på sproget, sprogprojekter m.m.

Beskriv status /erfaringer og evt. kommende tiltag.

--

Afslutning

Unikke børn i unikke daginstitutioner. Børn er forskellige i alder, i køn, i udseende, i vaner, i drømme, i interesser, i behov, i kultur – men ens i ønsket om at have et godt og trygt liv i såvel dagpleje, vuggestue og børnehave, hvor de kan lege, lære, udvikle sig og dannes.

Formålet med dette dokument er både at sikre at man kommer omkring de temaer, man som daginstitution er forpligtiget på, men også at give billede af det betydningsfulde arbejde, der udføres i Morsø kommunes dagtilbud. Endeligt at dokumentet kan give inspiration, viden og indsigt til relevante interessenter til det fortsatte arbejde med styrke og udvikle kvaliteten i dagtilbuddene.